

Dani bá hezszóllásai.

Ez az urficska, amijik a zujságot szerkeszti, annyit hergelődik ezekkel a hezszóllásokkal, hogy a szégyen öli meg az embert miánna istálom. Met aszongya hezszóllás nélkül ojan a zujság, mind eppeg az eresztett fuszjka ecet nélkül, s a hezszóllás adja meg az egész ujságnak az ő maga áromáját aszongya. S osztáng hát lelkem Dani bátyám — aszongya — kijedet es megüsmerek lassacskán a zegész világon s ha nem egyeb, még képviselő es lehet kijedből üdövel. Egy szóval — aszongya — a zujság kijed mián s kijed a zujság mián irtózatos nagy hirességre vetemedhetik lassacskán. Csak az a fontos — aszongya — hogy ne sokat bugyutáskoggyék kijed, hanem hát tőpje meg a markát, vegye a plajbáckot s ritytyencse azokat a hezszóllásokat szaporán — aszongya.

Hát — mondóm — ami a tőpést illeti, hát a markomot azt megtőpethem — mondóm. De osztán, hogy hezza es szójjak valamihez, hát a mán osztáng egyátájában nem igen leheccségés. Met istállom, hogy a sujba szójjon hezza az ember, mikor a sem igen van a máji világba, amihez nyugudt lélekkel hezza lehetne szóllani!

— No mán ijent ne mondjon kijed — hergelődék az urfi. Sze kijed chányat lépik, annyit lát s osztáng hát az eszmélettye eceribe fel szokta fogni a dolognak az ő maga fixpontját — aszongya.

Jó-jó mondóm. Sze ami azt ijletményezné, hát abból a tekéntetből nem es igen eshetnék hibázat istálom. Hászzen azt a zurfi es jól tudja, hogy annak üdejin négy telet jártam oskolába s eppeg azért az eszméletemnek még máj napság es elég forgalmas a bérendezése. Csakhogy hát — halgassa meg istálom — tavaszra kerekedett az üdőjárás s osztáng a zasszonnak vizike kéne, a gyermeknek papucsot kénék venni s osztáng ez es kéne s az es kéne. Met istálom aláson, Szentgyörggy napja elfőt s ijen üdőtájba nagy vátozásai vannak a szegény embernek s osztáng hát miégys más satőbbi s egyátáján istálom. Ami igaz az igaz. Vaj mi?

Hinnye — aszongya az urfi — hát métt nem mondja kijed hamarébb? Hászé, hogyha csak ez a baj, akkor nincsen semmi baj. Aval éléveszen egy árkus papírossat s reja írja ahajt egy plajbáckkal, hogy aszongya a zujságnak az áprillisi jövedelmit a Dani bá részire kiutalványozom.

Hinnye — mondóm — e tám ejsze sokacska es lesz egyelőre?

Vaj nem biz az, aszongya az urfi, met kijed arra rejaszógált.

Hát — mondóm — ami igaz az igaz istálom. S aval kapom a zirást, s bélibbenek a kiadóhivatalba, hogyhát megtapasztajjam a köccséget. Pedig, hogy a suj azt a köccséget ette vóna meg, ejsze jobb lett vóna, ha bé sem mentem vóna. Met elig sillabizálta végig a bilétát az igazgató urfi, eceribe ugy elfogta a kacagás, hogy a könyvre es csepegett belé. No — aszongya — kijedet jól meg teréfálta a szerkesztő. Hát nem tuggyu kijed, hogy eädigelé furtonosan reja fizetése vót a zujságnak?

Hinnye — mondóm, hát velem jól kijáccoltak az urfiék. De hát aszongya az irás, hogy amijen mértékkel te mérsz, neked es ojannal mérnek mások. Eppeg ezétt a máj számba egy mukkot sem szóllok hezza semmihez istálom. Nem én osztán. Még akkor sem, hogyha Bárci Esvány urból képviselő lenne. Pedig a mán osztáng nagy szégyen vóna az áldaját!

Vándorok.

(Novella.)

Hajnali négy óra volt, mikor a kis ébresztő óra halk, törékeny neszezéssel zenélni kezdett. Klára álmosan ébredezett. Még ráérek, — gondolta — még nagyon korán van. Aztán eszébe jutott, hogy hat órakor indul a vonata és ettől egyszerűbe kiment szeméből az álom.

Későn fekiüdt le. Sokáig babrált, rendezgetett, mert csak délután gondolt az utazásra. Már annyira leegyszerűsítette életmódját, hogy az ilyen ötletszerű elhatározások sem okoztak nagyobb zavart nála. Magános utas volt, akit céltalan vándorlásában nem kísért, nem várt senki sem.

Igy van ez három év óta. Akkor mondták ki válóperében az utolsó szót. Azóta sokszor kísérti vesztett boldogságának emléke. Most is, amíg finom, ápolt kezeivel illatos fehérneműket rakosgat egy kizitáskába, egy másik utazásra gondol: nászutjára. Nyulánk, hajlékony alakja ide-oda imbolyog a félhomályos szobában, ahol minden letompított, halk, kifinomodott, mint az urnó árnyyszerű lényé. Sokszor, mintha teljesen átszellemülne. Ilyenkor azokra a fiatal halálraitétekhez hasonlít, akik sorvasztó lázak bacillusait hurcolják ifju testiükben.

A földön széjjelhullott könyvlapok hevernek. Mosolyogva hajlik le utánuk és bocsánatkérőn, szeretettel simogatja az összeszedett leveleket. Tegnap este dobta le ideges indulattal; azóta elmúlt egy éjszaka, aludt is valamit és lecsillapultak felzaklatott idegei. Most már csak mosolyog gyöngeségén; amit elhatározott, azt megteszi. Elutazik. Új hangulatokat akar. Önmagától való szabadulást, feledést, új életet.

Már azt hitte, rátalált a csodaszerre, ami a feledést meghozza. Megmámorosodott az örömtől. De tegnap este tisztán látott. Megérezte az öncsalást. Ujra nyugtalaná lett. Csak el, csak el innen.

Egy hete, hogy regényével megnyerte a legelőkelőbb irodalmi társaság nagydíját. Neve egyszerre ismertté lett. Olyan sikere volt, amilyenről alig álmodott. Az öröm mámorossá tette. Ujra boldog volt, mint az urához érzett nagy szerelmében.

... Boldogságának legderüesebb napjaiban tudta meg, hogy hűtlen lett hozzá az ura. Akkor egyszerre kijózanodott. Nem sirt, nem csinált jelenetet, nem is tudott volna. Nem törődött semmivel. A rokonasszonyokra bizott mindent, akik — csupa jóindulatból — az ura hűtlenségéről is beszámoltak.

A férfi könyörgött; de ő nem értette a dolgot. Aki megalázta, aki előtte megalázkodott, egy idegen ember volt, akéhez — ugy érezte — nincs semmi köze. A válás könnyen ment. Anyagilag független volt. Nyugalmat akart, más nem érdekellte.

Később ijedten vette észre, hogy gondolatai viszakiváncokznak a régi otthonba, felkeresik az elhagyott fészket, a megvetett férfit, akit hűtelemné tett egy kacéran göndörített frizura; de aki mégis egyetlen az ő életében. Azóta rájött, hogy a férfi sokkal nagyobb probléma, mint a nő. Hogy a férfi a gyermeknek, a zsarnoknak és az ideálnak különös keveréke. A férfi, ha asszonyról van szó, fázik attól, ami egyszerű és világos. Színes hazugságokra vágyik. Ravasz kis kacérságok kellene neki, hizelgés a hiúságának és annyi gyöngédség és elnézés, mint egy rossz gyermeknek, akit még jó szóval valahogy féken lehet tartani. Ő képtelen volt ezekre a dolgokra. Olyannak adta magát, amilyen. Őszinte, egyenes, tiszta lelkűnek. Ingbluzokat viselt. A haját hátra simította. Jó és egyszerű akart lenni. Kacérság nélkül. Három év óta sokat gondolkozott. Ma már tudja, hogy az élet nem

* Orvostanhallgató lakás és ellátásért tanítványt vállalt a nyári szünidőre lehetőleg vidéken. Ajánlatokat „medicus” jellegre a kiadóhivatalba kérünk.

olyan egyszerű. Nagy probléma a házasság is. És a boldogság? Illúzió, amit szakadatlanul ápolgatnunk kell.

Sejtette, hogy ő is hibás. Önvád kinozta. Ilyenkor elégedetlenül eszmélt arra, hogy a magavádolással az urát akarja menteni. Csak ezektől a kínzó érzésektől szabaduljon. Dolgozni akart. Dolgozni.

Leánykorában voltak irodalmi sikerei. Válás után szenvedélyes vágygal menekült a művészethez. „A művészet felette áll az életnek”, ismételte Flaubertet. Az nem lehet hozzánk hűtellen, ha teljes lelkünkkel neki szenteljük magunkat. És irt.

A kitartó munka meghozta számára a sikert, a mámoros örömet. De mikor boncolgatni kezdte a könyvét úgy, amint saját érzéseit szokta, ráeszmélt arra, hogy diadalmas könyvének minden gondolatát a hűtellenek, az *idegen embernek* köszönheti. Hogy a könyv lapjain azok a nagy érzések élnek, amiket általa ismert meg. Az írása, az általa okozott gyötrelmek harmonája s hogy az ő becézett lelki gyermekének a megvetett férfi az édes apja. Ez a felfedezés kiforgatta magára erőszakolt nyugalmasból és eldobta a könyvet, amit most csendesen, alázatosan felszedegedett.

Csak menni, menni. Vonatra ülni. Hajóra. Egy érzést akart. Azt a pillanatot vágyta, amikor a kikötőben megoldják a kötelet. A hajó csendesen távolodik a parttól s kiinn van a tengeren. Ilyenkor úgy érzi, hogy minden mögötte marad és új élet, új lehetőségek vágya ébred az életemben. Ezt kívánja. Ez kell neki.

Leereszti a függönyöket, becsukja a lakást és felszól a vicénének, segítsen a táskáját a vasúthoz kivinni. Puha, sötétszürke utruhát vesz magára. Karcsu és elegáns. Tömött barna haját csavart kontyba tüzi. Kis fátyolos kalapja jól illik finom keskeny arcához és nagy, beszédes szeméhez.

Csendesen megy fel a lépcsőn. A vicéné a mosókonyha mellett kapott egy kis padláskamarát. Nyáron a mosókonyhában alszik a család: az asszony, a férfi, meg a csöpp gyermek. Nem régen beszélt az asszony, hogy úgy szöttek a falujokból. Az emberek, a civakodások, a szomszédoló, kikapós menyecske elől. Féltette, hogy elszeretik, elbeszélnek tőle az emberét, hát addig prézsmítált a fülébe, amíg eljöttek. Az ember beállott boltiszolagnak, ő meg vicénének.

Benyitotta az ajtót. A puszta földön, felöltözötten fekszenek egymás mellett. Az erős, fehértestű szőke asszonyon rövid, piros szoknya, ujjatlan ingváll. Alvástól kigömbölyödött arca piros, egészséges. Keblén Murilló angyalkája, a termékenység szimbóluma. Az Erő, az Igazság, az Élet. Az őseréji föld, amely nevelte, a virágos mezők üdesége, egy jól fejlődött fiatal állat.

Nyaka alatt a férfi karja védőleg, hogy a föld keménységét felfogja. S az asszony, aki napestig robotol mint egy gép, most boldogan álmodik a puszta földön a férfi mellett, akit szeret, akit szívós ösztönnel tart maga mellett.

A felkelő nap beles a parányi ablakon és szeretettel simogatja a három alvó fejet.

Klára művészlelkét megfogja a kép. Visszatartja lélekzetét. Jaj, fel ne ébredjenek a boldogok! Boldogság! Ez volna hát? Ennek az asszonynak mincsenek problémái. Ennek csak ösztöne van. Ez az ösztön azt mondta neki: fogd meg az emberednek a kezét, vidd el messze, hogy el ne vegyék tőled. Oda, ahol nem félné senki.

Igen. Ennek van igaza, — világosodott meg valami homályos tudat Klarában és követelőn, marcangoló fájdalommal sirt fel benne a boldogság, az anyaság legyőzhetetlen vágya.

Behuzta maga után az ajtót csendesen és szédülő fejjel támolygott le a lépcsőkön.

Ment előre az alvó budai utcákon. Meg-megállott: Ha most jönne! Ha azt mondhatná neki: Bocsásd meg, hogy nem tudtam megbocsájtani. Kezdjük újra. Minden másképp lesz. Minden jobb lesz.

De nem jött. Némaság, csönd aludt az utcákon. A becsukott ablakok titkokat rejtegettek, mint a bezárt emberi szívek. A nagy hallgatás ránehezedett az asszony lelkére. . . . Összetörtén vonszolta magát az induló vonathoz, amely lassan, fontoskodva gördült ki az állomásról, hogy percek múlva bizakodó iramodással siessen új, ismeretlen lehetőségek elébe.

Ámon Vilmosné.

SZINHÁZ, MŰVÉSZET

A szegedi opera. (Utolsó közlemény.)

Miután megemlékeztünk a tervbe vett operareneszánszsal kapcsolatosan a diszletezésről, zenekarról és kórusról, nem mulaszthatjuk el, hogy pár szót ne szóljunk az operának a nagyközönséget legjobban érdeklő tényezőiről, a szólóénekesekről. Örömmel állapítjuk meg, hogy az opera tekintetben kétségkívül szerencsésebb helyzetben van sok előbb felsorolt hibáival szemben, bár ebből a szempontból nézve sem áll azon a színvonalon, ahol mint Magyarország második nagy városának operája kellene álljon. A szólisták közül úgy szakképzett tudásával, mint művészi kvalitásaival mindenekfelett kiemelkedő értékes erő *K. Tunay* Emma asszony, ki ma a legnagyobb erőssége az operai együttesnek. Ma itt Ő az egyedüli énekes, aki azon a nívón áll, ahol a többi szólóénekesnek is kellene állni. Az Ő művészi képzettségét hosszú, rendszeres komoly tanulás előzte meg, s nem máról-holnapra lett, hogy úgy mondjuk alkalmilag, operaénekesnő, s ma, amikor *Azuczenája*, vagy *Ulrikája*, akár a *Hoffmann Miklósa* oly tökéletes, hogy Magyarország bármelyik operaszínpadán elismerést arathatna velük. Ő tanul tovább komolyan, rendszeresen az öntudatos művész művészetét megértő, megbecsülő komolyságával. Méltó társa *Turay* asszonynak *Cholnoky* Margit, kinek nemes művészetében, sajnos, ritkán volt alkalmunk gyönyörködni; üdvös lenne, ha a jövő szezonban ő is mint rendes szerződött tag, minél gyakrabban szerepelne. Sajnos, kevés hasonló énekművésze van a mostani együttesnek. Hírszen megértjük, hogy minden énekesnek kell kezdenie valamely színháznál, de a szegedi operaelőadásokat mi nem tartottuk és nem tarthatjuk soha iskolai és vizsgaelőadásoknak, kell, hogy sokkal többek legyenek. Hátra volna még a rendezés és a rendező munkája, amiről ma még alig merünk nyilatkozni, nem akarva túlságos szigorú kritikát gyakorolni s így e tekintetben is a legnagyobb várakozással tekintünk a jövőbe. Midőn pedig őszinte szívvél sok szerencsét kívánunk Palágyi direktornak nemes törekvéseinek megvalósításához, tudjuk, érezzük, hogy nagy segítségre van szüksége, jelentékeny anyagi támogatás kell a tervéhez, amit a mai szomorú viszonyok közt az állam taligha fog megadni, míg Szeged városa talán könnyebben meg tudná adni a módot rá, hogy olyan színháza legyen, melyre olyan büszkeséggel tekinthessen, mint Kolozsvár tekintett mindenkor a nemzeti színházára. A városi tanács bölcs belátására, művészszeretetére van szükség, ami, ha nem hiányzik, úgy remélhetjük, hogy nem fog szűkkeblűleg elzárkózni a nemes cél elől.

Kovács Gábor.